

تکنیک‌هایی برای رسیدن به پاسخ مسائل درس اقتصاد

بدون نیاز به حل نمودن مسائل!

«اقتصاد» درسی بسیار کلیدی و مهم در کنکور سراسری است، به دلیل این که یک ماده‌ی درسی مستقل، با ۱۵ سوال و فقط از یک منبع ۱۷۲ صفحه‌ای است. لذا کسب درصد بالا در این درس نسبت به سایر دروس به مراتب سهل‌الوصول‌تر است. اما در چند سال گذشته شاهد یک تغییر رویه در طراحی سؤال‌های این درس بوده‌ایم که نتیجه‌ی نهایی آن، وجود تعداد بسیار زیاد مسائل اقتصاد بوده است که با توجه به زمان پاسخ‌گویی اندک ۱۰ دقیقه‌ای اختصاص یافته به سؤالات این درس، امکان پاسخ‌گویی به تمامی سؤالات بسیار سخت شده است. علت اصلی این امر نیز وقت‌گیر بودن حل مسائل است. ما در اینجا می‌خواهیم تکنیک‌هایی را در راستای پاسخ‌گویی سریع به مسائل این درس خدمت شما دوستان عزیز ارائه کنیم؛ تکنیک‌هایی که با توسل به آن‌ها دیگر نیازی به حل مسائل نیست و تنها با بررسی گزینه‌های سؤال، پاسخ صحیح یافت خواهد شد. نکته ای که مورد غفلت اکثر دانش‌آموزان قرار می‌گیرد این است که گزینه‌های متعدد موجود در مسائل اقتصاد در ۹۰ درصد موارد، در عمل، کلیدهای میان‌بر برای رسیدن به پاسخ هستند. در ادامه، نمونه‌هایی از به‌کارگیری این روش در پاسخ‌گویی به انواع مسائل اقتصاد در کنکور سراسری ۲ سال اخیر را ملاحظه می‌کنید.

نمونه‌ی اول:

سؤال ۱۲۳ کنکور سراسری ۹۱: در یک کشور فرضی، کالاهای جدول زیر در مدت یک سال تولید

شده است، با توجه به رقم این تولیدات و سایر داده‌ها:

الف) تولید ناخالص داخلی و تولید خالص داخلی این کشور به ترتیب (از راست به چپ) چند میلیون ریال است؟

ب) چنانچه جمعیت کل این کشور ۵۰ میلیون نفر باشد «تولید خالص داخلی سرانه»ی آن کدام است؟

A	مواد غذایی	۵۰۰ تن از قرار هر تن	۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
B	ماشین آلات	۵,۰۰۰ دستگاه از قرار هر دستگاه	۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
C	پوشاک	۱۵,۰۰۰ عدد از قرار هر عدد	۵۰۰,۰۰۰ ریال
D	خدمات ارائه شده	$\frac{2}{3}$ ارزش پوشاک	
E	هزینه‌ی استهلاک	$\frac{1}{25}$ ارزش ماشین آلات	

(۱) الف) ۲۷۵,۵۰۰ - ۲۶۷,۵۰۰ (ب) ۵۲۵۰

(۲) الف) ۲۷۵,۵۰۰ - ۲۷۶,۵۰۰ (ب) ۵۳۵۰

(۳) الف) ۲۷۷,۵۰۰ - ۲۷۶,۵۰۰ (ب) ۵۲۵۰

(۴) الف) ۲۷۷,۵۰۰ - ۲۶۷,۵۰۰ (ب) ۵۳۵۰

تولید خالص داخلی

$$\frac{\text{تولید خالص داخلی}}{\text{جمعیت}} = \text{می دانیم که تولید خالص داخلی سرانه}$$

برای رسیدن به پاسخ این سؤال، باید مقدار تولید خالص داخلی گزینه‌ها (قسمت دوم مورد الف) را تقسیم بر جمعیت کشور (۵۰ میلیون نفر) کنیم؛ جواب هر تقسیمی که برابر با قسمت «ب» همان گزینه (تولید خالص داخلی سرانه) شود پاسخ درست است.

پاسخ گزینه‌ی «۴» $267500 \div 50 = 5350$ میلیون ریال

اگر سایر گزینه‌ها را امتحان کنید، متوجه می‌شوید که در هیچ‌کدام از آن‌ها، حاصل تقسیم برابر با عدد قسمت «ب» همان گزینه نخواهد شد؛ به‌عنوان مثال، اگر عدد ۲۷۶۵۰۰ مربوط به گزینه «۲» را تقسیم بر ۵۰ کنیم، حاصل برابر ۵۵۳۰ می‌شود که باز هم برابر ۵۳۵۰ نیست، و دیگر حتی نیازی نیست همین عدد که در گزینه «۳» نیز تکرار شده است را دوباره تقسیم کنیم، چون می‌دانیم که آن‌جا نیز برابر ۵۳۵۰ نخواهد شد! تا به حال نیز در سؤالات کنکور، سؤالی مشاهده نشده است که این اعداد در دو گزینه برابر باشند.

نمونه‌ی دوم:

سؤال ۱۲۷ کنکور سراسری ۹۱: با فرض جدول مالیاتی زیر:

الف) میزان مالیات ماهانه‌ی شخصی را که در ماه ۴۲ میلیون ریال درآمد دارد، کدام است؟

ب) مانده‌ی خالص «سالانه» او چه قدر است؟ (با فرض این که مالیات به صورت ماهانه محاسبه می‌شود).

ج) نام «نرخ مالیاتی» مورد محاسبه چیست؟

ردیف		
۱	درآمدهای تا «۵ میلیون ریال»	معاف از مالیات
۲	درآمدهای تا «۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال»	با نرخ ۱۲٪ نسبت به مازاد ۵ میلیون ریال
۳	درآمدهای تا «۸,۷۵۰,۰۰۰ ریال»	با نرخ ۱۵٪ نسبت به مازاد ۶,۵۰۰,۰۰۰ ریال
۴	درآمدهای تا «۹,۸۵۰,۰۰۰ ریال»	با نرخ ۱۸٪ نسبت به مازاد ۸,۷۵۰,۰۰۰ ریال
۵	درآمدهای تا «۲۵ میلیون ریال»	با نرخ ۲۵٪ نسبت به مازاد ۹,۸۵۰,۰۰۰ ریال
۶	درآمدهای بالاتر از «۲۵ میلیون ریال»	با نرخ ۳۵٪ نسبت به مازاد ۲۵ میلیون ریال

۱) الف) (۱۰,۳۴۵,۰۰۰، ب) (۳۷۸,۵۶۴,۰۰۰، ج) تصاعدی کلی

۲) الف) (۱۰,۴۵۳,۰۰۰، ب) (۳۷۸,۵۶۴,۰۰۰، ج) تصاعدی طبقه‌ای

۳) الف) (۱۰,۳۴۵,۰۰۰، ب) (۳۸۷,۴۶۵,۰۰۰، ج) تصاعدی کلی

۴) الف) (۱۰,۴۵۳,۰۰۰، ب) (۳۸۷,۴۶۵,۰۰۰، ج) تصاعدی طبقه‌ای

با توجه به نام نرخ مالیاتی مورد محاسبه، گزینه‌های «۱» و «۳» حذف می‌شوند. میزان درآمد ماهانه را در ۱۲ ضرب می‌کنیم تا به درآمد سالانه تبدیل شود، سپس حاصل را از مانده‌ی خالص سالانه که قسمت «ب» یکی از دو گزینه‌ی باقی مانده است، کسر می‌کنیم، تا میزان مالیات سالانه‌ی فرد را به دست بیاوریم.

عدد به دست آمده را بر ۱۲ تقسیم می کنیم؛ عدد به دست آمده اگر با قسمت «الف» همان گزینه برابر بود، پاسخ همان گزینه است، و اگر برابر نبود، پاسخ گزینهی دیگر است.

پاسخ گزینهی «۲» هزار ریال $42000 \times 12 = 504000$ = درآمد سالانهی سالانه

ماندهی خالص سالانه - درآمد سالانه = مالیات سالانهی فرد

هزار ریال $504000 - 378564 = 125436$ =

هزار ریال $125436 / 12 = 10453$ = مالیات ماهانهی فرد

نکته: برای سهولت محاسبه، اگر همهی اعداد مذکور در سؤال، ارقام مشترک داشته باشند، می توانید از آن ها صرف نظر کنید؛ به عنوان مثال در این سؤال، همهی ارقام مذکور در سؤال، در آخرشان سه تا صفر دارند، که می توان این صفرها را از آخر همهی آن ها حذف نمود.

نمونهی سوم:

سؤال ۱ کنکور سراسری ۹۰: در یک جامعهی فرضی در مدت یک سال، کالاهای زیر تولید شده است. با

A	ارزش ماشین آلات	ریال ۳/۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰
B	ارزش پوشاک	ریال ۸۰/۰۰۰/۰۰۰
C	ارزش موادغذایی	ریال ۳۵۰/۰۰۰/۰۰۰
D	خدمات ارائه شده	$\frac{1}{4}$ ارزش پوشاک
E	هزینهی استهلاک	$\frac{1}{16}$ ارزش ماشین آلات

توجه به ارزش کالاهای مذکور و سایر داده ها:

الف) تولید خالص داخلی،

ب) تولید ناخالص داخلی، در این کشور:

به ترتیب از (راست به چپ) چند میلیون ریال است؟

(۱) ۳/۶۵۰ - ۳/۵۴۰ (۲) ۳/۵۶۰ - ۳/۴۵۰

(۳) ۳/۶۵۰ - ۳/۴۵۰ (۴) ۳/۵۶۰ - ۳/۵۴۰

برای رسیدن به پاسخ این سوال کافی است تا ابتدا هزینه‌ی استهلاک محاسبه شود، سپس عدد به دست آمده را از تولید ناخالص داخلی گزینه‌ها (قسمت ب) کسر کنیم. اگر عدد حاصل، با عدد تولید خالص همان گزینه (قسمت الف) برابر بود، پاسخ درست همان گزینه است.

پاسخ گزینه‌ی «۳»:

$$\text{میلیون ریال } 200 = \frac{3200}{16} = \text{هزینه‌ی استهلاک}$$

میلیون ریال $3450 = 3650 - 200 =$ تولید خالص داخلی

نمونه‌ی چهارم:

سؤال ۶ کنکور سراسری ۹۰: ظرفیت تولید برق نیروگاهی در یک کشور، ۵۲۵۰ مگاوات، جمعیت کل این کشور، ۷۵ میلیون نفر و هر خانوار شامل ۵ نفر است. با فرض این که ۳۵٪ از خانوارهای جمعیتی این کشور هر کدام ۵ عدد لامپ «۴۰ وات» از مجموع روشنائی مورد مصرف خود بکاهند نتیجتاً مقدار قابل توجهی از ظرفیت کارکرد نیروگاه «صرفه‌جویی» خواهد شد، چنان‌چه این مقدار انرژی صرفه‌جویی شده بتواند یک جامعه‌ی با $\frac{1}{5}$ جمعیت کنونی این کشور با خانوارهای «۵ نفری» را تأمین انرژی برق نماید، در این صورت:

الف) مقدار انرژی برق صرفه‌جویی شده برای این نیروگاه «چند مگاوات» است؟

ب) جمعیت جدید استفاده کننده از انرژی برق صرفه‌جویی شده «چند میلیون نفر» است؟

ج) چند میلیون خانوار جدید از این مقدار انرژی جدید برق بهره‌مند می‌شوند؟

د) این مقدار صرفه‌جویی چه نسبتی از «تولید برق» نیروگاه مذکور است؟

(۱) الف) (۱۰۰۵ - ب) (۱۲ - ج) (۴ - د) $\frac{1}{3}$ (۲) الف) (۱۰۰۵ - ب) (۱۵ - ج) (۳ - د) $\frac{1}{3}$

(۳) الف) (۱۰۵۰ - ب) (۱۵ - ج) (۳ - د) $\frac{1}{5}$ (۴) الف) (۱۰۵۰ - ب) (۱۲ - ج) (۴ - د) $\frac{1}{5}$

در این جا ابتدا با یک محاسبه‌ی ساده، تعداد جمعیت و خانوار جدید را به دست می‌آوریم، بنابراین گزینه‌های «۱» و «۴» به راحتی حذف می‌شوند. سپس عدد قسمت «الف» یکی از دو گزینه‌ی باقی مانده

(مقدار انرژی برق صرفه‌جویی شده) را بر ظرفیت کل تولید برق نیروگاه (۵۲۵۰ مگاوات) تقسیم می‌کنیم، عدد حاصل باید برابر قسمت «د» همان گزینه (نسبت صرفه‌جویی) باشد.

پاسخ گزینه‌ی «۳»:

$$\text{میلیون نفر} = \frac{75}{5} = 15 = \text{جمعیت جدید (ب)}$$

$$\text{میلیون} = \frac{15}{5} = 3 = \text{تعداد خانوار جدید (ج)}$$

$$\text{نسبت صرفه‌جویی (د)} = \frac{1050}{5250} = \frac{1}{5}$$

نمونه‌ی پنجم:

سؤال ۱۳ کنکور سراسری ۹۰: در این سؤال هم ابتدا گزینه‌های «۳» و «۴» با توجه به نام نرخ

مالیاتی حذف می‌شوند. حال باید عدد قسمت «الف» یکی از گزینه‌ها که میزان مالیات سالانه است را بر ۱۲ تقسیم کنیم تا ماهانه شود؛ سپس میزان کل درآمد ماهانه را که در صورت سؤال آمده است، از میزان مالیات ماهانه‌ای که به‌دست آورده‌ایم کسر کنیم؛ عدد به‌دست آمده باید با قسمت «ب» همان گزینه (میزان مانده‌ی خالص ماهانه) برابر باشد.

پاسخ گزینه‌ی «۲»:

$$\text{ریال} = \frac{78/750/000/000}{12} = 6/562/500/000 = \text{مالیات ماهانه}$$

$$\text{ریال} = 15/000/000/000 - 6/562/500/000 = 8/437/500/000 = \text{مانده‌ی خالص ماهانه}$$

یکبار دیگر سؤال‌ها و توضیحات مربوط به هر یک را به دقت مرور کنید تا با منطق این تکنیک‌ها و چگونگی رسیدن سریع به پاسخ مسائل بدون نیاز به حل همه‌ی موارد آن‌ها و درگیر شدن در فرمول‌های محاسباتی، پی‌ببرید.

نگارندگان: امیرحسین رضانی؛

رتبه‌ی ۷ منطقه‌ی یک و ۱۲ کشور کنکور سال ۹۱ در رشته‌ی علوم انسانی

و سارا شریفی؛ کارشناس ارشد اقتصاد